

היבטים לשוניים בפרשת במדבר פא

דקדוקי קריאה בפרשת במדבר בהפטרה ובראשון של נשוא

א ז	לְיְהוָה: הַלֹּמֵד בַּחִירָק מֵלֵא, אִין לְבַטָּא שׁוּוֹא תַחַת הַיָּוֵד שֶׁהִיא אִינָה מְנוּקֶדֶת כִּלְל
א ח	לְיִשְׁשָׁכָר: יֵשׁ לְקָרָא לְיִשְׁכָּר וְכֵן בְּכֹל מְקוֹם, וְכִבֵּר דּוּבֵר עַל זֶה בַּפְּרָשָׁת וַיֵּצֵא וּבּוֹיִשְׁלַח
א י	פְּדָה צוֹר: הֵה"א נַחַה וְאִינָה נִקְרָאת, קָרָא: פְּדָצוֹר
א יד	אֶלְיָסָף: הַלֹּמֵד בְּשׁוּוֹא נַח, יֵשׁ לְקָרָא 'אֶל-יִסָּף'
א יח	וַיִּתְּלָדוּ: גַּעִיָּה בַיָּוֵד וְהַלֹּמֵד בְּשׁוּוֹא נַח ¹
א כ עליית שני	
א כא	שֵׁשֶׁה וְאַרְבַּעִים אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת: יֵשׁ לְהֵאִיץ אֶת קְרִיאַת הַתִּיבָה הַמוּטַעֲמַת בְּטַפְחָא לְהַסְמִיכָה לְתַבְרִי וְלְהַדְגִישׁ בְּכַךְ שֵׁשׁ עֵיקָר הַהִפְסָק ²
א מז	וְהַלְוִיִּם: הַלֹּמֵד בְּשׁוּוֹא נַח. הַתְּפַקְדוֹ: הֵה"א בְּקִמְצָא קֶטֶן, כֵּן הַדְּבַר בְּהַמְשָׁךְ בַּלְג, הַפ"א בְּקִמְצָא רַחַב וְהַקָּרָא בְּשׁוּוֹא נַע
ב א עליית שלישי	
ב יד	בֶּן-רְעוּאֵל: בְּתַחֲלִילַת הַפְּרָשָׁה הוֹפִיעַ 'רְעוּאֵל' בְּדַל"ת בְּמִקּוֹם בְּרִי"שׁ בַּחֲנוּכַת הַנְּשִׂאִים (סוֹף נִשְׂא) וּבְמַסַּע הַמַּחֲנוֹת (י כ) שׁוֹב בְּדַל"ת
ב טז	וְשִׁנְיָם: הַיָּוֵד בַּחִירָק וּבְדַגֵּשׁ חִזָּק
ב כד	וְשִׁמְנַת-אֶלְפִים: הַעֲמָדָה קְלָה בְּמ"ם בְּגַלְלַת הַגַּעִיָּה שֵׁם
ב לא	לְמַחְנֵה דָן: טַעַם נִסּוּג אַחֲוֹר לְמ"ם
ב יב	וְהָיוּ לִי: טַעַם נִסּוּג אַחֲוֹר לְה"א
ג א עליית רביעי	
ג ב	בְּנֵי-אֶהֱרֹן: גַּעִיָּה בְּבִ"ת!
ג ג	הַמְּשַׁחִים: הַמ"ם דְּגוּשָׁה כְּדִין אַחֲרֵי ה"א הַיְדִיעָה, וְלִכֵּן הִיא בְּשׁוּוֹא נַע אִין כֹּאֵן מְפַעֵל אוּ מְפֹעֵל לְהַרְפּוֹת אֶת הַמ"ם
ג ו	וְהַעֲמַדְתָּ: הַעֲמָדָה קְלָה בְּה"א לְמַנּוּעַ הַבְּלַעַת הַעִי"ן הַחֲטוּפָה, הַדַּל"ת בְּשׁוּוֹא נַח
ג יב	וְהָיוּ לִי: טַעַם נִסּוּג אַחֲוֹר לְה"א
ג ד עליית חמישי	
ג כז	הַעֲמַרְמֵל: הֵה"א בְּפִתַח לֹא בְּקִמְצָא. הַעֲזִיאֵל: הֵה"א בְּקִמְצָא לֹא בְּסִגּוּל ה"א הַיְדִיעָה סִגּוּלָה רַק לְפָנֵי גְּרוּנִית בְּקִמְצָא רַחַב לֹא קִמְצָא חֲטוּף (קֶטֶן), הַעִי"ן בְּקִמְצָא קֶטֶן, לֹא בְּקִיבּוּץ
ג לו	וְעַמְדוֹ וְאֶדְנִיו: וי"ו הַחִיבּוּר, לְפָנֵי פִתַח בְּשׁוּוֹא, לְפָנֵי חֲטָף פִּתַח בְּפִתַח
ג מ עליית ששי	
אֶת מִסְפָּר שְׁמֹתָם: טַעַם טַפְחָא בְּתִיבַת אֶת	

¹ עפ"י מסורת התימנים יש בגעיה ביו"ד כדי להניע את השווא שלאחריה

² הרבה פסוקים במקרא המציינים מספר כלשהו באלפים, מוטעם דרגא-תביר-טפחא-מרכא-סו"פ. כבר ציינו בעבר את הבעיה המתעוררת בקריאת צירוף זה של טעמים, בעיקר בקרב האשכנזים, כאשר התביר הוא בעל משקל מוזיקאלי משמעותי יותר מזה של הטפחא למרות שזו מפסיק בעל דרגה גבוהה יותר מזו של התביר, כך שעלול להשתמע כאילו כתוב 'שישה וארבעים, אלף וחמש מאות 1,546 ~ 'במקום 'שישה וארבעים אלף, וחמש מאות' = 46500

ג מא **בְּבִהְמָת**: ב"ת ראשונה בשווא ולא בחירק

ד א עליית **שביעי**

ד ג **כָּל-בָּא**: 'בא' ולא 'הבא', מקרה יחיד שבו אין ה"א הידיעה לפני התיבה 'בא'

ד ו **וְשָׁמוּ**: במלרע וכן הדבר גם בהמשך

ד ז **קְשׁוֹת**: ש"ן שמאלית

ד טו **וְלֹא-יִגְעוּ**: גימ"ל בדגש חזק והשווא נע

ד יז **מפטיר**

ד יט **וְחָיו**: במלרע

הפטרות במדבר הושע ב:

ב **וְשָׁמוּ**: במלרע

ה **וְשָׁתָה**: ההטעמה בת"ו פשטא מסומנת בשמאל האות האחרונה במילה³. **צִיָּה**: היר"ד בדגש חזק ובקמץ, אין לקרוא 'ציאה'

ח **הַנְּנִי-שָׁד**: נו"ן ראשונה בשווא נח, על אף הקושי, והש"ן שמאלית

ט **וּבְקִשְׁתֶּם**: במלעיל, הקו"ף רפויה ובשווא נח

יב **וְאִישׁ לֹא-יִצְיִלְנָה מִיָּדֵי**: טעם טפחא בתיבת **וְאִישׁ**

יג **כָּל-מְשׁוֹשָׁה**: ש"ן שמאלית. **חֲדָשָׁה**: הח"ת בקמץ קטן. **וְכֹל**: בטפחא ולא מוקף

יד **וְחֲאֲנָתָה**: הת"ו בשווא נח, למרות הקושי. **וְאֲכַלְתֶּם**: במלעיל

טו **וְתַעֲדוּ**: במלעיל והת"ו פתוחה, מי שקורא בקמץ משנה משמעות

יז **וְנָתַתִּי לָהּ**: טעם נסוג אחור לת"ו הראשונה. **וְעֲנִתָּה שְׁמָה**: טעם נסוג אחור לעי"ן. **וְכִיּוֹם**

עֲלוֹתָה מֵאֶרֶץ-מִצְרַיִם: טעם טפחא בתיבת **וְכִיּוֹם**

יח **וְלֹא-תִקְרָאֵי-לִי עוֹד**: צירוף קצת קשה, יש לשים לב למקום המרכא. **בְּעֲלִי**: עי"ן בשווא נח, לא בחטף

כא **וְאַרְשִׁתֶּיךָ**: מלרע וכן בראש הפסוק הבא

כב **וְיִדְעָתָּה**: העי"ן בפתח

ראשון של נשוא:

ד כג **לְצָבָא**: הב"ת רפויה

ד כה **שני** במנחת שבת

ד כט **שלישי** במנחת שבת יש ממשיכים עד פסי' לז, ויש עוצרים בפסי' לג.

³ כאשר המילה מוטעמת מלעיל מסומנת פשטא נוספת על האות המוטעמת. עם זאת, במילים שאין ספק במקום הטעם הסתפקו כתבי היד בפשטא בסוף המילה, והדפוסים סימנו גם במקרים האלה. למשל במילה נְחָ בראשית ח יג; ישעיה' נד ט. המהר"ץ מגדולי תימן ומגדולי מדקדקה התעקש להטעים מילים אלה מלרע וכן נוהגים ההולכים בעקבותיו כמו "תורה קדומה". בתוכנת מפעל כתר בר-אילן מסמנים פשטא אחת [מה שלעניות דעתי לא נכון לעשות, כי עלול להטעות]. בפרויקט השו"ת מסומן כפול.

בשבועות הקודמים הבאתי את דברי אברהם נפח ז"ל. הוסבר כבר שדבריו מובאים אם יש בהם עניין לשוני, אבל לעניין פרשנות, אני מצדיף להשאירו בחוץ.

דפי פרשת השבוע בר-אילן במדבר פא

פרופ' יהונתן יעקבס, המחלקה לתנ"ך, אוניברסיטת בר אילן
ר' יוסף בכור שור (ריב"ש) הוא מפרשני המקרא החשובים ביותר. הוא חי בצפון צרפת במאה האחרונה של האלף החמישי בערך. היה תלמידם של רשב"ם ושל ר' יעקב תם, והשתייך לאסכולת הפשט הצפון צרפתית שנוסדה על ידי רש"י. פירושו לתורה לא זכה לפופולריות שלה זכה פירושו של רש"י לתורה. עם זאת, עיון בפירושו מגלה שריב"ש היה פרשן מקורי, חדשני ולעיתים אף נועז. אחד החידושים הגדולים של ריב"ש היה הצבעתו על מקרים שבהם המקרא מתאר לכאורה שני אירועים שונים, אך לדעתו מדובר בשני תיאורים של אירוע אחד. חידוש זה ייחודי לריב"ש, ואיש לא קדמו בצפון צרפת בעניין זה.⁴

במהלך פירושו לתורה הצביע ריב"ש על כמה מקרים כאלה. לדוגמה:
א. בתורה מסופר פעמיים על הבאה פלאית של עֶלְוֹ כדי להשביע את רעבונו של בני ישראל במדבר (שמ' טז:ג; במ' יא:ד-ו). דעתו של ריב"ש היא שבשמות נתן הקב"ה לבני ישראל מן בלבד, וְהַעֲלוֹ אומנם נזכר בשמות, אך למעשה ירד רק כפי שמתואר בפרשה השנייה במדבר.

ב. פעמיים מתוארת בתורה הוצאה פלאית של מים מהסלע (שמ' יז:א-ז; במ' כ:א-ג). ריב"ש טען שלא אירעו שני אירועים כאלה, אלא רק פעם אחת הוצאו בצורה פלאית מים מהסלע.

ג. לדעתו, מלחמת המעפילים בכנענים בשנה השנייה ליציאת מצרים (במ' יד:מא-מה) היא למעשה מלחמת ישראל בכנעני מלך ערד (במ' כא:א).

להלן ברצוני להדגים את שיטתו זו בעניין הסיפור הכפול על מניית בני ישראל במדבר. פעמיים נמנים בני ישראל, ובמניין מתקבלים מספרים זהים, למרות שעברו חודשים רבים בין שני המניינים. בשמ' ל:א-טז ה' מצווה על בני ישראל, שבמהלך מנייתם יתנו מחצית העקל לאדם לצורך בניית המשכן. בשמ' לה:כו נמסר על תוצאות המניין, ולפי הכתוב שם מספר בני ישראל הוא "לְיֵשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים". בבמ' א:יח-יט ה' מצווה על מניין נוסף, ותוצאותיו: "וַיִּהְיוּ כָּל הַפְּקָדִים שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים (במדבר א, מ). התוצאות הזהות של שני המניינים מעוררות כמובן תמיהה; סביר להניח שהמניין הראשון התקיים חודשים רבים לפני הקמת המשכן⁵, ואילו המניין השני התקיים בא' באייר בשנה השנייה ליציאת מצרים, דהיינו חודש לאחר הקמת המשכן. האם לא השתנה כלל מספרם של בני ישראל בחודשים שעברו בין שני המניינים?⁶

חידושו של ריב"ש הוא שהמניין המתואר בספר במדבר הוא המניין היחיד שהתקיים. ריב"ש חזר על חידושו זה במספר מקומות, והם יוצגו להלן לפי סדר הופעתם.

ריב"ש הציג את שיטתו בקיצור כבר בתיאור הציווי הראשון על המניין וּלְקַחְתָּ אֶת כֶּסֶף הַכְּפָרִים (שמות ל, טז) – אף על פי שלא נימנו אלא לחודש אחד אחר שהוקם המשכן, שבאחד בניסן הוקם המשכן, בשנה שנייה לצאתם מארץ מצרים, ובראש חודש אייר שלאחריו צוה הקדוש ברוך הוא למנותם, כדכתיב בְּמִדְבַּר סִינַי (במדבר א, יט) הכי קאמר הקדוש ברוך הוא למשה – כפי כסף הכיפורים תשים בעבודת המשכן

⁴ עיון זה מבוסס (בשניוניים קלים) על: י' יעקבס, בכור שורו הדר לו – ר' יוסף בכור שור בין המשניות לחידוש, ירושלים תשע"ז, עמ' 230–244.

⁵ המשכן הוקם בתאריך א' בניסן, בשנה השנייה ליציאת מצרים (שמ' מ:ב).

⁶ ראו סקירת פתרונות שונים שניתנו לשאלה זו (ללא אזכור ריב"ש) אצל אלחנן סמט, עיונים בפרשות השבוע, ירושלים תשס"ב, עמ' 144–15.

בצימצום, כדכתיבי קראי: "וְכִסְּף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מֵאֵת כֶּכֶר וְאֶלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל חֲקוּדָשׁ" (שמות לח, כה) ⁷

בפירושו זה מתברר, שלדעת ריב"ש נימנו בני ישראל פעם אחת בלבד, במניין המתואר בספר במדבר. דהיינו, הציוי שציווה ה' למנות את בני ישראל, הכתוב בשמות (ל:יא-טז), בוצע למעשה מאוחר יותר, כפי שמתואר בספר במדבר. נשאלת אם כן השאלה, כיצד ציווה ה' על משה לקחת את הכסף שיתקבל במניין לצורך עבודת המשכן, והלא לפי זה היה המניין רק לאחר סיום העבודות?

תשובתו של ריב"ש לשאלה זו אינה ברורה. נראה שלפי דעתו, משה צריך היה להעריך כמה כסף יתקבל במניין העתידי, וסכום מוערך זה (שהגיע מתרומות בני ישראל ללא קשר למניין) ישמש לצורכי בניית המשכן.

ריב"ש הרחיב וביאר את שיטתו בפירושו לתוצאות המניין הכתובות בשם' לח:כה. ראשית הניח ריב"ש, שהתרומות שתרמו בני ישראל לצורכי הקמת המשכן – בזהב בכסף ובנחושת – היו מעבר לנצרך, והעודפים הונחו בצד לצורכי בדק הבית ולצרכים אחרים. על בסיס זה חזר ריב"ש על הנחתו שהמניין התקיים רק לאחר הקמת המשכן, והאזכור כאן מתייחס למניין העתידי: והם לא נימנו אלא לאחר שהוקם המשכן חדש אחד, כמו שמפורש בַּמִּדְבָּר סִינִי (במדבר א, יט) וכאן מגיד לך שהכסף מניין העדה עלה למאת ככר, ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים כשמונה אותם, ואיתרמי שבמניין זה שבצמצום הוצרך למשכן כמו שמפרש והולך.

והכי קאמר קרא: "וְכִסְּף פְּקוּדֵי" (שמות לח, כה) כשמונה אותם משה על פי השכינה חודש אחר שהוקם, כדכתב הכא דבאחד לחודש הראשון בשנה השנית הוקם המשכן, וּבַמִּדְבָּר סִינִי כתיב דבאחד לחודש השני בשנה השנית צוה הקב"ה למנותם, וקאמר הכא דכסף פקודי העדה כשמונאם עלה למאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל, וכן הוצרך למעשה המשכן, כדמפרש והולך. ומגיד לך דהכי איתרמי. לדעת ריב"ש, האזכור בספר שמות מעיד על צירוף מקרים יוצא דופן: בזמן הקמת המשכן השתמש משה בסכום מסוים של כסף שהתקבל מתרומות בני ישראל, ובמניין שהתקיים לאחר הקמת המשכן, ועבו נתן כל אחד מהנמנים מחצית השקל, הצטבר סכום זה לסכום שבו השתמש משה בזמן הקמת המשכן!

בעלב הבא ביאר ריב"ש את הקשיים בסברה שלפיה היו שני מניינים שונים: אלא הא אינו נראה שנמנו ב' פעמים, כיון שנמנו פעם אחת ועדיין עומדין באותו מניין למה יחזור וימנם. ועוד, שצריך לומר שמניין שמותם מתשרי ומניין הפסוק מניסן. ועוד, שצריך לומר שלא מת אחד מישראל מיום הכיפורים ועד אייר, המקום יעמידם לחיים.

בקטע זה התפלמס ריב"ש בצורה סמויה עם פירושו של רש"י (שם' ל:טז), שאף הוא התלבט בשאלת התוצאות הזהות של שני המפקדים. ריב"ש הקשה שלוש קושיות על הנחת רש"י שהיו שני מניינים שונים: ראשית, אם באותם חודשים לא השתנה מספר בני ישראל, אין סיבה למנותם פעם שנייה; שנית, רש"י חייב להניח שהיו בו זמנית שני סוגי מניינים: מניין ליציאת מצרים ומניין לשנות העולם, וזו הנחה בעייתית; ושלישית, רש"י חייב להניח שאיש לא מת באותם חודשים שבין המניין הראשון לבין המניין השני, והנחה זו אינה מתקבלת על דעתו של ריב"ש.

ריב"ש חזר ופירט פעם שלישית את שיטתו בפירושו לבמדבר א:א: "באחד לחדש השני" – חדש אחד אחר הקמת המשכן, שנתקן המשכן להעמיד הכהנים על עבודתם, ועברו ימי המילואים ונסדרו הקרבנות, והזהיר עליהם על ענייני הטומאות, שלא יטמאו את המשכן – צוה למנות את החיילות שיחנו סביב למלך ושראויין להלחם... זה פעם ראשונה שנמנו, כי ביציאת מצרים לא נמנו... ומה שאמר ב'אלה פקודי'

⁷ בסוף הקטע הזה מסומן בכתב היד 'הגה"ה, אך על פי התוכן ברור שהקטע שייך לריב"ש. ייתכן שהסימון מתייחס רק למשפט האחרון, וייתכן שריב"ש עצמו הוסיף את כל הקטע על פי שיטתו

"בְּקַע לְגִלְגָּלֶת (שמות לח. כו)" – זהו זה מניין שבכאן, אלא שאומר שם כי מניין הכסף שהוצרך למשכן, זהו "בְּקַע לְגִלְגָּלֶת מִחֲצִית הַשְּׁקָל לְשֶׁקֶל חֲקֹדֶשׁ" למניין הפקודים שבכאן, להראות חיבתן של ישראל דאיתרמי כי. שאין לומר שנימינו שני פעמים ולא פחתו ולא הותרו. אלא נראה שהם התנדבו כסף למשכן, כל אחד כפי נדבת לבו, ולא הוצרך אלא בזה המניין, וכשמנום, ראו דהכי אתרמי, ונכתב לְנֶשֶׁם לְלִמְדָנוּ דהכי איתרמי.

התוספת החשובה שהוסיף ריב"ש בפירושו זה היא הנימוק לאזכור המוקדם בשמות למניין שבוצע מאוחר יותר כמתואר בספר במדבר: "להראות חיבתן של ישראל דאיתרמי הכי". צירוף המקרים הזה מלמד על חיבתן של ישראל. התברר, שהסכום שהם תרמו במניין זה בדיוק לסכום הכסף שבו השתמש משה בזמן בניית המשכן, ואולי לדעת ריב"ש מלמדת ההתאמה על המספר הגדול של התורמים במהלך הקמת המשכן.

מתברר אם כן, שלפי פירושו של ריב"ש, בשמ' לה:כה-כו אין תיאור של אירוע היסטורי בהתרחשותו. לדעתו, פסוקים אלו שולבו על ידי משה בזמן כתיבת הפרק כדי להצביע על צירוף המקרים שממנו ניתן ללמוד על חיבתן של ישראל. ע"כ יהונתן יעקבס

א א הרב גור אריה צור נר"ו לעומקו של מקרא

בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֵאמֹר

יֵשׁ לִיתֵן טַעַם מְדוּעַ פֶּתַח בְּפִרְשָׁה זֹאת שֶׁאֵין מִקוּמָה כֵּאן. שֶׁהִרִי כֵּאן נֵאמַר בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי וּבִפְר' בַּהֲעֵלְתֶךָ (ט,א) נֵאמַר בְּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן. וּלְכַאוּרָה הִיָּה לוֹ לְהַקְדִּים אֶת פִּרְשֵׁת בַּהֲעֵלְתֶךָ שֶׁכְּתוּב בַּהֲחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן וְאֶחָד כ' פ'ר' בַּמִּדְבָּר שֶׁכְּתוּב בַּהֲאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי. וְעוֹד יֵשׁ לִיתֵן טַעַם בְּמָה שֶׁפִּירֵשׁ רַש"י עַל הַפְּסוּק שְׁאֵו אָת-רֵאשׁ וְגו' (א,ב) מִתּוֹךְ חִיבְתָן לִפְנֵי מוֹנָה אוֹתָם וְגו'. וּלְכַאוּרָה שִׁיךְ יוֹתֵר לִפְשֵׁט הַכְּתוּב לומר מִתּוֹךְ חִשְׁבוֹתָן לִפְנֵי מוֹנָה אוֹתָם וְגו'. כִּי שְׁאֵו הוּא לִשׁוֹן חִשְׁבוֹת, וּמְדוּעַ הַזְכִּיר רַש"י דוּקָא עֲנִיין חִיבְתָן.

וְלַעוֹמְקוֹ שֶׁל מִקְרָא יֵשׁ לומר כִּי כִּפִּי שֶׁנִּתֵּן רַש"י טַעַם מְדוּעַ לֹא הַקְדִּים אֶת בַּהֲעֵלְתֶךָ כִּפִּי שֶׁהִיָּה רֵאוּי, כִּי יֵשׁ בַּהֲ מוֹשׁוֹם גְּנוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, נִשְׁכַּל אַרְבַּעִים שָׁנָה שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר לֹא הִקְרִיבוּ אֶלָּא פֶּסַח זֶה בַּלְבַּד, כֵּן הַקְדִּים אֶת בַּמִּדְבָּר שִׁישׁ בַּהֲ חִיבְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְזֶה לַעוֹמֵת זֶה הַכְּתִיבָה הַתּוֹרָה. כִּנְגַד גְּנוֹתָם בִּפְר' בַּהֲעֵלְתֶךָ, הַקְדִּים אֶת חִיבְתָן בִּפְר' בַּמִּדְבָּר, וְהוּא כַּעֲיֵן הַקְדַּמַּת תְּרוּפָה לְמַכָּה, וְתִיקוֹן לְגִנוֹתָם.

וְעֵדִיין יֵשׁ לְשִׁאוֹל, וְהִרִי הַקְדִּים לְבַהֲעֵלְתֶךָ גַּם אֶת פֶּר' נִשְׂא, וּבְמָה תּוֹצֵדֵךְ הַקְדַּמְתָּ, פֶּרַט לְכַךְ שֶׁעֲנִיין אֶחָד לְבַמִּדְבָּר-נִשְׂא, שֶׁהוּא הַמִּשְׁךְ פְּקוּדַת הַלוּיִים.

וְלַעוֹמְקוֹ שֶׁל מִקְרָא יֵאמֹר, שֶׁכֹּל עֲנִינֵיהֶם שֶׁל בַּמִּדְבָּר-נִשְׂא הֵם עֲנִינֵים שֶׁל הַשְּׁכֵנֵת שְׁלוֹם, בֵּין אָדָם לְחִבְרֵוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, בֵּין אָדָם לְיֶצְרוֹ וּבֵין אָדָם לְיֶצְרוֹ. וּבִאֲשֶׁר גְּלוּי לִפְנֵי יְת' שַׁעֲתִידִים לְהִיּוֹת בַּמִּדְבָּר בְּמַחְלֻקוֹת רִיב וּמְדוּן, כְּגוֹן מִרְגְּלִים, קֶרַח וְעוֹד, לְכֵן הַקְדִּים פִּרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ בַּמִּדְבָּר-נִשְׂא שִׁישׁ בָּהֶם כְּדִי לִיתֵן כֹּחַ לְהַתְּגַבֵּר עַל כָּל הַקְּלִיפּוֹת הָאוֹרְבוֹת לָנוּ בַּמִּדְבָּר.

וְאֲשֶׁר עַל כֵּן הַכְּתִיבָה לָנוּ הַתּוֹרָה בְּפִרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ סֵדֵר הַשְּׁכֵנֵת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, כְּדִלְהֵלֵךְ:

וכגון גזל הגר⁸, שהוא השכנת שלום בין אדם לחבירו, מי-סוטה שהם השכנת שלום בין אשה לבעלה, קרבנות שלמים של הנשיאים המשימים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, בין האדם ובין יוצרו, נזיר שהוא השכנת שלום בין האדם ובין יצרו, והתוודו את חטאתם שהוא השכנת שלום בין האדם לנפשו, שילוח הטמאים מחוץ למחנה שהוא השכנת שלום בין המחנות, "אל תכריתו" (במדבר ד, יח)⁹ שהוא השכנת שלום בין הכהנים ללויים, ופדויי הבכורים שהוא השכנת שלום בין הלויים והבכורים. וכן, סדר המסעות והדגלים והמחנות שהוא השכנת שלום בין פמליא של מטה ופמליא של מעלה המכוונים זה לעומת זה, וראש וראשון לכולם היא ברכת הכהנים אשר מסתיימת ב"וישם לך שלום" (במדבר ו, כו). ומשמעה של הברכה לא רק שהקב"ה ישים עלינו שלום, אלא גם יתן לברואיו את הכוחות להמשיך השכנת השלום בעולמו. ואשר על כן הקדים הכתוב את פרשת הדגלים לקיים "ודגלו עלי אהבה" (שיר השירים ב, ד)¹⁰, ולהודיע חיבתו של ישראל שמשמים שלום בעולם על ידי עסק התורה, שכל נתיבותיה שלום.

לְגַד אֱלִיָּסָף בֶּן-דְּעוּאֵל: (א, יד')

וְנִשְׂא לְבָנֵי גֹד אֱלִיָּסָף בֶּן-רְעוּאֵל (ב, יד)

יש ליתן טעם, מדוע יקרא אבי גוד פעם בלשון דְּעוּאֵל ופעם בלשון רְעוּאֵל. ולעומקו של מקרא יש לבאר הטעם כאשר מעיד עליהם הכתוב: וּמִקְנֵה רֵב הָיָה לְבָנֵי רְעוּבֵן וְלְבָנֵי גֹד עֲצֵמֹס מֵאֵד (במדבר לב, א ועוד בפסוקים הבאים). ואע"פ שבני ראובן היו עמוס, הרי שבני גוד היו הראשונים לְדַבֵּר לפני משה באמרו:

עֲטוּת וְדִיבֵן וְגו' אֶרֶץ מִקְנֵה הוּא וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנֵה: וְגו' יִתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְעַבְדֶּיךָ לְאַחֲזָהּ אֵל תַּעֲבֹרְנוּ אֶת הַיַּרְדֵּן.

ובחשבם כי לא נתן להם הקב"ה מקנה רב אלא כדי לזכות בארץ מקנה מעבר לירדן אשר לא בארץ חמדה, טעו בזה טעות מרה. כי לא מחשבותיו מחשבותיהם, והם לא ידעו הסוד. שלא נתן להם הקב"ה מקנה רב ועצום מאד אלא כדי ללמוד ממנו כיצד לרעות את האמונה ועל ידה לזכות דוקא בארץ חמדה.

כי את האמונה צריך לרעות כְּרֵעָה עֲדָרוֹ (ישעיהו נ, יא), להשקותה ולהאכילה ולטפחה ולגדלה, ואם היו עושים כן, היו בוטחים בה' ומבקשים לשכון בארץ חמדה שהיא מכוונת כנגד הארץ העליונה, ולא היו הראשונים לצאת לגלות המרה.

וכמאמר המדרש רבה פסקה כב: וַיִּגְלֹם לְרְעוּבֵן וְלְגָדִי וְלַחֲצִי שֶׁבֶט מְנַשֶּׁה (דברי הימים א ה כו): וְמִי גָרַם לָהֶם – עַל שֶׁהִפְרִישׁוּ עֲצָמֹס מִן אַחֲזִיָּהֶם בְּשִׁבִיל קְנִיָּנָם. וכן מובא בזה"ק בהר קי עמ' ב: וְרֵעָה אֲמוּנָה (תהלים לו, ג), הוּא דְּבַר לָהּ [נתנהג את אמונתך] בְּכָל רְעוּתָךְ. וכדאמר דוד המלך ברוח קדשו: בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן אֶרֶץ וְרֵעָה אֲמוּנָה.

ועוד שם בזה"ק: תָּא חֲזִי, בְּנֵי מְהִימְנוּתָא מְדַבְּרֵי לְהַאי לְרְעוּתָהוּן בְּכָל יוֹמָא. [בני האמונה רועים את אמונתם בכל יום מחדש]. מֵאֵן אֵינֵנוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. [כיו הם

⁸ א"ה. עיקר העניין הוא גזל באופנים שונים שנשבע עליו לשקר, ומוסיף לקרבן האשם תשלומי הגזלה בתוספת חומש. כאן התורה מוסיפה שאם הגזל מת ואין לנגזל יורשים כלומר גר שגם אם יש לו אחים או בנים שגולדו לו לפני שנתגייר, אינם נחשבים קרוביו, ויתן קרן וחומש לכוהנים. השכנת השלום היא בהשבת הגזלה.

בני האמונה, דלא חס על דיליה, וידיעי דהא קודשא בריך הוא יהיב ליה יתיר. כְּמָה דְאֵת אָמַר, יֵשׁ מְפֹזֵר וְנוֹסֵף עוֹד (משלי יא, כד).
ואשר על כן שמו אליסף, שכל המוסיף מוסיפין לו, וככל שיוסיף בבטחון בה' ובעשית הטוב, יזכה לשכון בארץ העליונה.

וזאת על ידי שיהיה רועה את אמונתו כרועה עדרו. דואג לה לאמונתו למאכל ומשתה רוחני, מטפח אותה ומגדל אותה ושומר עליה מן המוזיקים המנסים לפגוע בה.

והוא ענין בן דְעוּאָל וּבֶן רְעוּאָל שנקרא בן רְעוּאָל כדי שיהיה רועה אמונת-אל. ועל ידי כך יגיע להשגות עליונות להיות בן דְעוּאָל, היודע את אביו שבשמים וממילא יבטח בו בכל לבו ויהיה נשמר על ידו בכל דרכיו ומתברך ממנו עד בלי די?.

ועל דרך הסוד, וְרַעַה אָמְנָה על ידי המלאך רַעַה הוא המלאך הנקרא רהע שהוא שם ק' מע"ב שמות היוצאים מן הפסוקים של ויסע ויבא ויע, הוא המלאך המתלווה לכל אשר נדבה רוחו להיות רועה את אמונתו ולקיים בזה וְרַעַה אָמְנָה. שאם לא כן יתהפך עליו להיות המלאך רַע"ה הנשלח להוציא אותו מְרַעְתוֹ שלא תבואהו על אשר לא שת לבו לרעות את אמונתו.

ועל דרך הצח, כל הַרְעָה את אמונתו מגיע לדרגת דְעָה חכמה, וכפי שחיבר דונש⁹ בפיוט הק' שהוא נוטריקון לשמו:

דְעָה חֲכֵמָה לְנִפְשָׁךְ (משלי כד, יד) / והיא כתר לראשך, / נצור מצות קדושך, / שמור שבת קדשך. שעל ידי דרגה של רַעַה מגיעים לדרגה של דְעָה.

הרב עמרם אייזנשטיין נר"ו (ב-ב) אִישׁ עַל-דִּגְלוֹ בְּאֵתָת לְבֵית אֲבֹתָם יַחְנֵנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּגִיד סְקִיב לְאֶהֱל-מוֹעֵד יַחְנֵנוּ:

מזה שהטעמים הפסיקו ביאיש על דגלו באותות, מבואר כפירוש הראשון של רש"י, שיבאותותי זה מפה צבועה שהיא סימן איזה דגל זה, ולכן יבאותותי הוא ענין לעצמו. ואח"כ אמר שחילוק הדגלים היינו לפי יבית אבותי. [והיה ראוי שיהא יגרשי שיפסיק ביאיש על דגלוי, אלא שנחסר מחמת הסמיכות לפשטא שביבאותותי]. דלפירושו השני יבאותות לבית אבותי הוא ענין אחד, ואין להפסיק באמצע.

{ג} וְהַחֲנִיּוֹם קִדְמָה מְזוֹרְחָה דְגָל מְחַנְהָ יְהוּדָה לְצַבְאָתָם וְנִשְׂיָא לְבָנֵי יְהוּדָה נְחֻשׁוֹן בֶּן-עַמְיַנְדָּב: {ד} וְצַבָּאוּ וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אֶלְף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:

לכאורה היה נראה שיוצבאו זה המשך לפסוק הקודם, שבדגל מחנה יהודה יש את הנשיא, וגם את צבאו. ואח"כ הפסוק אומר את המנין, יפקודיהם ארבעה ושבועים אלף וגוי. וכן משמע שפירש התרגום, שתירגם יפקדיהם - ומניניהו, וכן משמע גם תרגום יונתן שכתב וסכומהו. אך א"כ לא היה ראוי להפסיק ביוצבאו ופקודיהם, אלא היה ראוי להטעים: וְצַבָּאוּ וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אֶלְף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:

ולכאורה מבואר כהרסי"ג שיוצבאו ופקודיהם הכוונה יומנין צבאו, אך לכאורה זהו רק ביאור הענין, ואינו כלשון הפסוק.

ואולי י"ל שהטעמים פירשו את יפקדיהם כמו פְקֻדֵי חֵחֶל (במדבר לא, יד), שמתורגם ידמנן על חילאי. [וכן לעיל א נ יפקדי, פירשו התרגום ורש"י שהוא לשון מינוי. וכן פירשו

⁹ א"ה. אולי בנותן טעם להוסיף את פירוש רש"י על וַיִּרְא רֵאשִׁית לוֹ כִּי יָשָׁם חֲלֻקָת מְחֻקָּק סָפוֹן (דברים לג, כא) וירא ראשית לו - ראה ליטול חלק בלחץ סיוחן ועוג שהיא ראשית כיבוש הארץ. וכי שם חלקת - כי ידע אשכ שם בנחלתו חלקת שדה. קבוצת מחוקק, והוא משה (ראה ספ"ד שנה). סָפוֹן - אותה חלקה ספונה וטמונה מכל צדיה, שנאמר "וְיָלֵא יְדַע אִישׁ אֵת קְבֻרָתוֹ" (דברים לג, ו'). בזה יש לימוד זכות על גד שלא באו רק בשביל תאות ממון.

¹⁰ א"ה. מכוונה גם אדוניים הלוי בן לבראט.

יתפקדי לקמן ג י]. ויוצבאו ופקדיהסי הכוונה לומר שגם אנשי הצבא וגם הממונים עליהם היו חונים עם הנשיא במחנה. ואח"כ אמר שכולם ביחד היו 74,600.¹¹ אך לעת עתה לא מצאתי לאחד שיפרש כן את תיבת יפקדיהסי.^{12 13}

{ג-כט} מְשַׁפְּחֹת בְּנֵי-קֵהֶת יַחֲנוּ עַל יַרְדְּ הַמְּשַׁכָּן תִּימְנָה:

כאן יש הפסק ביחנוני, וחיברו את יעל ירך המשכן תימנהי. ואילו לקמן בפסוק לה כתוב ונְשִׂיא בֵּית-אָב לְמִשְׁפַּחַת מְרִי צוּרִיאל בֶּן-אֲבִיחֵל עַל יַרְדְּ הַמְּשַׁכָּן יַחֲנוּ צִפְנָה: הרי שהפסיקו ביעל ירך המשכן יחנוני ואח"כ אמר יצפונהי.

ונראה שהטעם בזה משום שכאן כשאמר יחנונו על ירך המשכן עדיין לא מובן לאיזה ירך כוונתו, ולכן אין להפסיק בימשפחות בני קהת יחנונו על ירך המשכן, עד שיאמר שהכוונה לירך יתימנהי. אבל כיון שכבר כתוב כאן שבירך הדרומי חונים בני קהת, כשכתוב בפסוק לה שבני מררי יחנונו על ירך המשכן, ממילא מובן שהכוונה לירך הצפוני, ולכן אפשר להפסיק ביעל ירך המשכן יחנוני, ואח"כ מוסיף להסביר שהכוונה לירך הצפוני.

היבטים לשוניים במגילת רות פא

דקדוקי קריאה במגילת רות ובקריאות חג השבועות כולל יום טוב שני בחו"ל

מגילת רות:	
א	א וַיְהִי ..... וַיְהִי: היר"ד בשוא נח וכן בכל מקום
א ב	נָעָמִי: הנר"ן בקמץ רחב, קרא (קריאה "ישראלית"): Naomi
	וַיֵּשׁ שְׁנֵי-בָנָיו מַחְלוֹן: המילה בָּנָיו מוטעמת במונח לגרמיה ¹⁴ .
	וַיְהִי-שָׁם: העמדה קלה ביר"ד הראשונה
א ד	וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: טעם נסוג אחור ליר"ד, עם זאת השי"ן בשוא נע
א ה	וּמְאִישָׁה: להקפיד לבטא את המפיק
א ז	הַיְתָה-שָׁמָּה: העמדה קלה בה"א הראשונה
א ח	לְכַנָּה שְׁבָנָה: הכ"ף והב"ת בשווא נח למרות שהם אחרי תנועות גדולות ¹⁵ ; השי"ן דגושה מטעם "אתי מרחיק"
א י	וּתְאִמְרָנָה-לָּהּ: שתי מילים מוקפות, הראשונה מבין השתיים מוטעמת במאיילא ¹⁶

¹¹ אמנם יכל הפקדיסי שבפסוק ט הכוונה ימנויים, שהרי כל המנויים, דהיינו בין הממונים ובין אנשי הצבא, היו ביחד 186,400. וכן בפסוק לב יכל פקודי המחנות לצבאתסי, הכוונה מנין כל היוצאים בצבא. ¹² והנה ראיתי לאחד מזמנינו, [אינני זוכר מי], שציין כי בכל מקום שיפקדיהסי הכוונה ללשון מינוי יש דגש בידל"תי. ואם כלל זה נכון, א"כ כאן שאין דגש מבואר שהכוונה לשון מנין. ודלא כדברינו. **א"ה. המלה פקדה היא בלי וי"ו ודגש בדל"ת וכן מלים קשורות כמו ופקדת (במדבר ג, לו) אבל פקודים בלי דגש הוא רבים של פקוד - בינוני פעול של פוקד, כמו כתוב-כתובים.**

¹³ וקשה שמצינו בדברי הימים ב כו יא דכתיב: וַיְהִי לְעִזְיָהוּ חֵיל עֲשֵׂה מְלַחְמָה יוֹצֵא צָבָא לְגָדוּד בְּמִסְפַּר פְּקֻדָּתָם בֵּינָם (יעואל) יַעֲיָאֵל הַסּוֹפֵר וּמַעֲשֵׂיהוּ הַשּׁוֹטֵר עַל יַד-חַנְנִיָּהוּ מְשַׁרְי הַמֶּלֶךְ: הרי שהפסיק ביוצאי צבא לגדוד מספר פקדתסי, אף ששם יפקדתסי הכוונה ללשון ימספרי.

וי"ל ששם כוונת הפסוק רק לומר שהיה מספר פקודתם תמיד בידי יעיאל ומעשיהו. ואין הכוונה למספר מסויים. אבל כאן אם נפרש שיפקדיהסי היינו ימספרסי, א"כ אין לו משמעות בעצמו, אלא זה מחובר למספר הכתוב בהמשך, וא"כ לא שייך להפסיק ביופקדיהסי.

¹⁴ מונח שהוא טעם מפסיק, מופיע לרוב לפני רביע ראה על כך בספרו של הרב ברויאר "טעמי המקרא" עמ' 66.

¹⁵ אין זה יוצא מן הכלל: כאשר הטעמה בהברה המונעת בתנועה גדולה, השווא שלאחריה הוא נח

¹⁶ במ"ם יש מאיילא, על אף הדמיון בינו לבין הטיפחא, המאיילא הינו טעם מחבר (הוא מופיע גם בקריאת המפטיר של שבועות).

א יג הִלְהֵן | תְּשַׁבְּרָנָה: לגרמיה ואחריו רביע; תְּשַׁבְּרָנָה שׁוֹן שמאלית

א יד וְתִשְׁנָה: שׁוֹן שמאלית. לְחַמוֹתָהּ: הלמ"ד בפתח. דְּבַקָּה בָּהּ: טעם נסוג אחור לדל"ת, דגש חזק בב"ת מדין אתי מרחיק

א טז לְעִזְבֵּךְ: העי"ן בקמץ קטן

א כ אֶל-תִּקְרָאנָה לִי: אין דגש חזק בלמ"ד וכן הדבר בהמשך

א כא עָנָה בִי: טעם נסוג אחור לעי"ן. הִרְעֵ לִי: טעם נסוג אחור לה"א

א כב הַשָּׁבָה: הטעם בשׁוֹן מלעיל¹⁷. וכן בהמשך ב ו, ד ג

ב א מִידֵעַ: קרי מוֹדֵעַ, הדל"ת בקמץ

ב ב אֶלְכָה-נָא: הלמ"ד בשווא נע. וְאַלְקָטָה: על אף שבדפוסים הקר"ף מנוקדת לרוב בחטף קמץ, נכון לבטא שם שווא נע, כן הדבר גם בהמשך. לְכִי: בניגוד להרגל שבשפה היומיומית, ההטעמה בכ"ף

ב ג וַיִּקְרַמְקְרָהּ: בחלק מהדפוסים מוטעם תיבת מְקַרְהָ ברביע אך הנכון הוא בזקף

ב ד וַיֹּאמְרוּ לוֹ: טעם נסוג אחור ליו"ד והמ"ם בשווא נע. יְבָרְכֶךָ: על אף הקושי, הכ"ף הראשונה בשווא נח

ב ח שְׁמַעְתָּ: העי"ן בפתח. תַּעֲבוּרִי: הטעם ברי"ש מלרע

ב ט יִקְצְרוּן: מלרע. נִגְעֶךָ: הנו"ן בקמץ קטן

ב י נִכְרִייה: הנו"ן בקמץ קטן

ב יא לֹא-יִדְעַתָּ תְמוֹל: העי"ן בפתח וכן הדבר גם בהמשך, יש להיזהר מלהבליע את התיו שבסוף התיבה הראשונה עם זו שבתחילת התיבה השנייה

ב יב פָּעֲלֶךָ: הפ"א בקמץ גדול והעי"ן בקמץ חטוף. וְתִהִי: התיו בשווא נח. אֲשֶׁר-בָּאת לְחַסוֹת תַּחַת-כַּנְפָיו: טעם טפחא בתיבת אֲשֶׁר-בָּאת, יש להקפיד על הפרדת התיבות 'לחסות' - 'תחת'¹⁸

ב יג שְׁפַחְתִּיךָ: החי"ת בקמץ ובהמשך הפסוק בחולם שְׁפַחְתִּיךָ

ב יד לָהּ בַעֲזוֹ: אין מפיק בה"א ועל כן הבי"ת אחריה רפויה. וַיִּצְבֹּט-לָהּ: הבי"ת בקמץ קטן. וְתֹאכַל: במלעיל

ב יח מִשְׁבַּעָה: השׁוֹן בקמץ קטן

ב יט לְקָטָתָּ: הטי"ת בשווא נח על אף הקושי

ב כא וְהֹאמְרוּ רֹות הַמוֹאֲבִייה: טעם טפחא בתיבת וְהֹאמְרוּ. תְּדַבְּקִין: הטעם בקו"ף מלרע.

ב פרק ג יש לשים לב לקרי וכתוב

ג א יִיטַב-לָךְ: העמדה קלה ביו"ד

ג ג וְרַחֲצֵתָּ | וְסָכַתָּ: לגרמיה ואחריו רביע; לְאִישׁ: הלמ"ד בקמץ ולא בשווא¹⁹

ג ד בְּשִׁכְבוֹ: השׁוֹן בקמץ קטן, הכ"ף בשווא נח והבי"ת אחריה רפויה

ג ה אֲשֶׁר-תֹאמְרִי - אֵלַי: קרי אֵלִי אך ללא כתיב

ג ט אֲמַתְךָ: כאן במלעיל ובהמשך הפסוק במלרע אֲמַתְךָ. וּפְרָשְׁתָּ: במלרע

¹⁷ יש כאן שינוי משמעות אם יקרא מלרע.

¹⁸ לאלו שאינם מבחינים בין תיו רפויה לדגושה, וגם אינם מכירים בהבחנה של קריאת תיו רפויה כסמ"ך.

¹⁹ הקורא בשווא משנה משמעות.

ג יא **אֵל-תִּירְאֵי**: רי"ש בשווא נע, הקורא בשוא נח משנה משמעות ללשון ראייה

ג יב **כִּי אִם גֹּאֵל**: כתיב **אִם** אך ללא קרי; **אֲנֹכִי**: הטעם בנר"ן מלעיל בגלל ההפסק

ג יג **לִינִי | הַלִּילָה**: לגרמיה ואחריו רביע; **לְגֹאֵלְךָ**: הגימ"ל בקמץ גדול והאל"ף בחטף קמץ; **אֲנֹכִי**: הטעם בנר"ן מלעיל

ג טו **וְאֶחָזִי-בָהּ**: החי"ת בחטף קמץ הנקראת כחולם. **וַיִּמְד**: המ"ם בקמץ קטן

ג יז **נָתַן לִי**: טעם נסוג אחור לנר"ן. **כִּי אָמַר - אֵלֵי - אֵלֵי**: קרי **אֵלֵי** אך ללא כתיב

ג יח **כִּי-אִם-כִּלְהָ**: תיבה **כִּי**- מוקפת ולא בתביר

ד א **שָׁבָה-פָּה**: הפ"א דגושה בדגש חזק בדין דחיק בניגוד לפסוק הבא שם היא רפה **שָׁבוּ-פָּה. פְּלִנִי**

אֲלִמְנִי: שניהם במלרע. **וַיִּסַּר וַיֵּשֶׁב**: הראשון במלעיל והשני במלרע

ד ג **הַשָּׁבָה**: הטעם בשי"ן מלעיל²⁰

ד יא **הַבָּאָה**: במלרע

ד יב **יִלְדָה**: הלמ"ד בשווא נע, אחרת משנה משמעות. **לִיהוּדָה**: הלמ"ד בחירק מלא, אין לבטא שווא ביר"ד

ד יד **וַיִּקְרָא**: הוא"ו בשווא

ד טו **וְהָיָה לְךָ**: טעם נסוג אחור לה"א הראשונה. **אֲשֶׁר-אֶהְבֶּתְךָ**: הטעם בבי"ת, במלעיל. הבי"ת פתוחה והת"ו בסגול. **יִלְדָתוֹ**: הטעם בדלי"ת והיא בפת"ח. **טוֹבָה לְךָ**: טעם נסוג אחור לטי"ת

ד יח **פָּרַץ**: הפ"א קמוצה, על אף שאינה מוטעמת באתנח או סר"פ

ד כ **אֶת-שְׁלֹמֹה**: שי"ן שמאלית

ד כב **אֶת-יִשְׂרָאֵל**: השי"ן בקמץ

קריאה לשבועות שמות יט החל מפסי א:

יט ב **וַיַּחַן-שָׁם**: געיה ביר"ד

יט ג **וַתִּגֵּד**: הגימ"ל בצירי

יט ה **וְהִיטָם**: במלעיל. **סָגְלָה**: יש להדגיש את הלמ"ד

יט ו **תְּהִי-לִי**: געיה בת"ו

יט ז עליוית **שני**

יט י **וְקִדְשֶׁתֶם הַיּוֹם וּמָחָר**: על פי ברויאר ורוב הספרים אשר בידינו, ההטעמה היא - מרכא טפחא אתנח.

יט יג **יִיָּרָה**: יר"ד ראשונה בחירק חסר, יר"ד שניה בקמץ ובדגש חזק

יט יח **עָשָׂן**: מנוקד קמץ ופתח, פועל בעבר (תורה קדומה). **אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ**: להקפיד על הפרדת ה' - באש²¹

יט יט **הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד**: טעם טפחא בתיבה **הוֹלֵךְ**

יט כ עליוית **רביעי**

²⁰ הקורא מלרע משנה משמעות.

²¹ יש להחיש את קריאת שם ה' כך שיישמע קרוב יותר לתיבה הקודמת

יט כד פֶּן-יִפְרֹץ-בָּם: הרי"ש בקמץ קטן

עשרת הדברות

בטעם תחתון: מִבֵּית במונח עֲבָדִים באתנח, הפסוק הראשון מסתיים בתחילת הדיבר השני בתיבה עַל-פָּנַי

בטעם עליון: מִבֵּית במרכא עֲבָדִים בסילוק וזהו הנוסח הנכון לטעם עליון. אין להשיגח על אותם הוצאות אשר צירפו את הדיבר הראשון והשני אל פסוק אחד ארון²². הפסוק השני מתחיל ב- לֹא יִהְיֶה-לָּךְ וטעם אתנח בתיבת לְשֹׁנָי. כך יוצא שכל דיבר נתון בפסוק נפרד. כמו כן, אין להשיגח כלל על הרביע שיש בקורן במילה עבדים.

כ ה תַּעֲבֹדֶם: הת"ו בקמץ רחב והע"ן בקמץ קטן. קָנָא: ק"ף פתוחה ויש להדגיש את הנ"ן להבדיל לשון קנאה מלשון קנין. וְעֲשֵׂה: טעם נסוג אחור לע"ן

פסוק	טעם עליון	טעם תחתון
ט	וְעֲשִׂיתָ מְלֹאכְתֶּךָ: וְעֲשִׂיתָ בטעם משרת ולכן הכ"ף בתיבת כָּל רפויה	וְעֲשִׂיתָ כָּל-מְלֹאכְתֶּךָ: וְעֲשִׂיתָ בטעם מפסיק - הכ"ף בתיבת כָּל דגושה
יג	לֹא תִרְצַח: ס לֹא תִנָּאֵף: ס לֹא תִגְנֹב: הת"וין דגושות	לֹא תִרְצַח ס לֹא תִנָּאֵף ס לֹא תִגְנֹב הת"וין רפויות, הצד"י בקמץ גם בתחתון

כ יד וְעָבְדוּ וְאָמְתוּ וְשִׁוְרוּ וְחָמְרוּ: וא"ו החיבור מנוקדת: שווא, פתח, שווא, פתח

כ טו עליית חמישי

כ זז וְאֵל-יִדְבָּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן-נִמְוֹת: יש להחיש את קריאת התיבה אֱלֹהִים להסמיכה לתיבה הקודמת

כ כ אֱלֹהֵי כֹסֶף: טעם נסוג אחור ללמ"ד

כ כג לֹא-תִגְלֹה: הת"ו בחירק חסר ודגש חזק בגימ"ל הקמוצה

מפטיר חג השבועות במדבר כח:

כו בְּהַקְרִיבְכֶם שני טעמים במילה, הבי"ת בתוך המילה בשווא נע. בְּשִׁבְעַתֵיכֶם: הטעם בע"ן הוא מאיילא (ראה על כך לעיל בהערה על מגילת רות א י)

הפטרות חג השבועות יחזקאל א:

ב יוֹכִיץ: בשאר מקומות יהויכין, אבל כאן היר"ד בחולם

²² מקור השיבוש כנראה בכך שחלק מהדפוסים וכתבי היד הטעימו הטעמה כפולה על גבי אותו טקסט וכך נוצר קושי לזהות את הטעמה המיועדת לכל חלוקה

ד וְאָרָא: הטעם באל"ף מלעיל. בְּאָה: הטעם באל"ף מלרע²³ וְנָגַה-לָּו: מילים מוקפות²⁴ מוטעמות במרכא טיפחא כבמילה אחת, וגעיא (מתג) בגימ"ל²⁵ למנוע הבלעת הה"א המופקת. בפסוק כז המילים פרודות וגם שם יש געיא.

ז וְנִצְצִים: הצד"י הראשונה בשווא נע, בחלק מהדפוסים מופיע חטף פתח להורות על הנעת השווא בלבד ולא על קריאת החטף עצמו.

ח אַרְבַּעַת: במלעיל, כן הדבר גם בהמשך

ט חֲבֵרַת: הטעמה משנית בחי"ת, מרכא תביר באותה מילה.

יא מְלַמְעָלָה: הלמ"ד אחרי המ"ם רפויה. שְׁתִּים: ביתיב ולא בפשטא כפי שמופיע בקורן

ואחרים. גְּוִיתִיהֶנָּה: הוא"ו בחיריק חסר והיו"ד אחריה בחולם ודגש חזק

כא וְבִהֲנִשְׁאָם: הבי"ת בשווא נח אע"פ שיש געיא לפניה. השי"ן בשווא נע

כח בְּעַמְדָם: העי"ן בקמץ קטן

כז כְּמִרְאֵה-אֵשׁ: יש להקפיד לבטא פעמיים צירי שלא ייבלע השני בתוך הראשון

קריאת יום ב לאחינו שטרם זכו לעלות לארץ ישראל, כשחל בשבת מתחילים 'עשר תעשר'
טו יט כאן מתחילה קריאה יום שני של שבועות כשלא חל בשבת

טו כ תֹּאכְלֶנּוּ: הכ"ף בשווא נע ולא בחטף פתח

טו כא תִּזְבְּחֶנּוּ: הבי"ת קמוצה

טז א עליית שני

וְעִשִׂיתָ פֶּסַח: הפ"א בדגש חזק מדין אתי מרחיק בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר: תיבת אֲשֶׁר מוקפת ולא במונח

טז ב וְזָבַחְתָּ פֶּסַח: טעם נסוג אחר לבי"ת

טז ג תֹּאכַל-עֲלִיו: יש להעמיד קלות את קריאת הת"ו מפני הגעיה שם

טז ד עליית שלישי

טז ה נִתְּן לָךְ: הטעמה בת"ו, אין טעם נסוג אחר לנ"ו

טז ו לְשִׁפְן שְׂמוֹ שָׁם: תיבת שָׁם בתביר, אין להסמיכה לתיבה שלפניה בזקף בשונה מקודמו יד כב
לְשִׁפְן שְׂמוֹ שָׁם

טז ט עליית רביעי

²³ הקורא מלעיל משנה משמעות

²⁴ במהדורת ברויאר אין כאן הקפה וכן בפסוק כז אין הקפה. בתוכנת כתר בר-אילן מוקף. בכתר עצמו קשה לקבוע. תשובה שקיבלתי על ענין זה מרפאל זר (ראש מדור מסורה במפעל המקרא, האוניברסיטה העברית): ר' אליהו שלום. אנא הבט במהדורת מפעל המקרא על אתר. ישבנו שבעה נקיים על תיבה זו, ולבסוף הטרחנו את עצמנו להיכל הספר כדי לעיין בכתר במקור. ההעתקה של מהד' בר אילן נכונה, למרות הזרות. ויש לציין עוד, כי המרכא שבאות נ"ו היא תיקון (בכתר) מגעיה, והגעיה שבאות גימ"ל היא תוספת. סיוע לגרסת הכתר אפשר למצוא בכתב יד קהיר, וכן בכתב יד

נ (=ניו יורק, ENA 346).
בברכה, רפאל זר (ראש מדור מסורה במפעל המקרא, האוניברסיטה העברית)

רפאל זר

רכז המערכת

מפעל המקרא

אני מודה בזה לרפאל זר על התשובה המהירה והבהירה. ומכאן שנוסח המקרא צריך בדיקה ודקדוק. גם בדיקה

מצילומים אינה מספיקה לפעמים.

²⁵ עיין הערת רפאל זר שהגעיא כאן נוספת, אבל בפסוק כז היא מקורית.

שְׁבַעַת: הש"ן בקמץ²⁶. תִּסְפָּר-לָךְ: הפ"א בקמץ חטוף

טז י וְעֵשִׂית: מלעיל, וכן בהמשך. יְבָרְכֶךָ: הכ"ף הראשונה בשוא נח, וכן בהמשך²⁷

טז יג בְּאֶסְפָּךְ מְגִרְנֶךָ: האל"ף והגימ"ל בקמץ חטוף

טז טו בְּכָל תְּבוּאָתֶךָ: בכל במהפך ולא במקף ולכן הכ"ף בחולם ולא בקמץ קטן

טז טז ירָאָה כָּל-זְכוּרֶיךָ: בקדמא ואזלא ולא בתלישה (לא קורן אך יש חומשים)

טז טז אֲשֶׁר יְבָחֶר: קמץ בזקף קטן, החי"ת בקמץ

הפטרות יום טוב שני של גלויות לאחינו שטרם זכו לעלות לארץ ישראל, חבוק ג א-יט:

א לַחֲבֻקִּיק: הלמ"ד בפתח

ב יִרְאֵתִי: במלעיל²⁸. פִּעְלֶיךָ: הפ"א בקמץ רחב, העי"ן בקמץ קטן

ג אֱלוֹהֵי: הטעם בלמ"ד²⁹

ד וְנָגַהּ: במלעיל ומפיק בה"א למרות הקושי³⁰

ה יִלְךְ דָּבָר: טעם נסוג אחור ליר"ד. וַיֵּצֵא רֶשֶׁף: כאן הטעם לא נסוג אחור

ו וַיִּמְדַּד אֶרֶץ: טעם נסוג אחור למ"ם. שָׁחוּ: ש"ן ימנית ובמלרע

ח הַבְּנֵהֲרִים: ה"א השאלה מנוקדת בחטף פתח ולכן גם הבי"ת אחריה רפויה

ט אָמַר סֵלָה: טעם נסוג אחור לאל"ף

יא עָמַד זְבֻלָּה: טעם נסוג אחור לעי"ן וגם התיבה השנייה במלעיל

יג מִחֻצַּת רֵאשׁ: הרי"ש דגושה באופן נדיר מדין אתי מרחיק³¹

יז לֹא-עָשָׂה אֶכְל: טעם נסוג אחור לעי"ן

יח אֶעֱלוֹזָה: העי"ן בשווא נח

יט יִי אֲדַנִּי: יש לקרוא שם ההויה הראשון: אֱלֹהִים. לְמַנְצַח: הלמ"ד ללא געיא, המ"ם בשוא נח וכן

בכל ספר תהלים

מגליון רות פא א א וַיִּלְךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה רות רבה (לרנר) פרשה א אלימלך היה מגדולי הדור ומפרנסי את העבור, וכיון שבאו שני רעבון אמר, עכשיו כל ישראל מסובבין על פתחי, זה בא בקופתו וזה בא בקפיפו³². מה עשה? עמד וברח לו מפניה, הה"ד וַיִּלְךְ אִישׁ [מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה]. התורה תמימה מביא דרשה זו על פס' ג והוא מפרש. וכתב הרד"ל דאפשר דדרש וילך מבית לחם יהודה שהלך כדי שלא יתן מביתו לחם ליהודה. ויש לרמוז זה בפסקי הטעמים שהמלה לחם היא דבוקה בטעם להמלה יהודה ולא להמלה מבית כמו בפסוק ג' ובכ"מ בית לחם:

²⁶ הקורא בשוא משנה משמעות. וכן בהמשך הפרשה ובכל מקום במשמע שְׁבוּעַ – שבעה ימים.

²⁷ אפשר לאמן את הדיבור לבטא כך.

²⁸ מקום הנחת טעם זקא הוא בסוף המילה ללא קשר למקום ההטעמה.

²⁹ הקורא אלוהה [Eloha] הן מלעיל והן מלרע מבטא שם קדוש בשיבוש. הקריאה הנכונה, אשכנז: אֱלוֹאָהּ הקורא אלוהה

[Eloha] הן מלעיל והן מלרע מבטא שם קדוש בשיבוש. הקריאה הנכונה, אשכנז: אֱלוֹאָהּ [Eloah]; עדות המזרח והמערב

[צפון אפריקה] אֱלוֹוָהּ [Elowah].

³⁰ אחד מחמשת השורשים שה"א שורשית ובמפיק, ראשי תיבות: ג"ן כת"ם

³¹ רי"ש אינה מקבלת דגש בדרך כלל, אבל יש יוצאים מהכלל

³² אולי לשון 'כפיפה מצרית' סל נצרים.

השאלה אם בכלל עלינו למצוא הכרח מהמקרא לדרשות ממין זה. יתכן שהמדרש מסביר שסיבת הליכת אלימלך היא בגלל צרות עינו, גם ללא ראייה מהמקרא, או שסמיכות הענינים מוכיחה. הוספת התורה תמימה לרמז מהטעמים אינה מובנת. **מִבֵּית לַחֵם יְהוֹדָה** שני משרתים לרביעי. אולי כוונתו שמבית-לחם אינו מוקף. מודעת זאת שלפעמים במקום שצפויה הקפה יש 'המלטות מהקפה' ע"פ כללים מסוימים, ויתכן שטרם עמדו על כל הסבות. הרב עמרם אייזנשטיין נר"ו הוספה. ונראה ליישב את הוכחתו מפסוק הטעמים, דכוונתו שאף שמבית לחם שניהם מוטעמים בטעמים משרתים, הנה בהרבה מקומות שיש ידרגא מונח רביעי נראה שהיה ראוי שיהא ילגרמיה בתיבה המוטעמת בימונח, אלא שאין דרך הטעמים ליתן ילגרמיה סמוך לרביעי כשיש טעם משרת לפניו ואין טעם משרת אחריו, ולכן כתב התורה תמימה שמבואר מהטעמים שהיה ראוי שיהא הפסק ב'מבית לחם'.

{ב-ה} וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְנַעֲרוֹ הַנָּעֵב עַל-הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: **{ו}** וַיַּעַן הַנָּעֵר הַנָּעֵב עַל-הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר מִזֶּה הָיָה הַשָּׁבָה עִם-נַעֲמֵי מִשְׁדֵּה מִזֶּבֶב: צ"ב למה בפסוק הי יש הפסק ביויאמר בועז לנערו, ואח"כ הוסיף יחנעב על הקוצרים, ולמה לא צירפו את ינערו הנעב על הקוצרים כמו בפסוק ו, שמוטעם: וַיַּעַן הַנָּעֵר הַנָּעֵב עַל-הַקּוֹצְרִים.

והנה בתרגום ביאר בפסוק ה ילעולימיה דמני רב על חצודיא, ואילו בפסוק ו ביאר התרגום יעולימא דאתמנא רב על חצודיא, ומשמע שכוונת הכתוב כאן שבעז אמר לנערו שהוא מינה אותו עכשיו על הקוצרים, וא"כ מובן ההפסק ביויאמר בועז לנערו שכשבעז התחיל לדבר אתו, הוא היה סתם ינערו, ואח"כ נהפך להיות ינעב על הקוצרים. ואולי יש להוסיף שבפסוק ה כתוב ילנערו, כי זהו התואר שלו, שהיה משרתו או עבדו, ואח"כ הוסיף שהיה נעב על הקוצרים. משא"כ בפסוק ו כתוב יחנערי כי אין זה תואר לעצמו אלא בצירוף המשך, יחנער הנעב על הקוצרים.

{ג} וַתֹּאמֶר אֲמַצְא-לָוּן בְּעֵינַי אֲדָנִי כִּי נַחֲמָתֵנִי וְכִי דַבַּרְתָּ עַל-לֵב שִׁפְחָתִי וְאֲנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כַּאֲחַת שִׁפְחָתֶיךָ:

קשה למה הפסיק ביואנכי לא אהיה. ולא פסקו: ואנכי, לא אהיה כאחת שפחותיך. ולפי מה שביאר בתרגום שאמרה שאין לה זכות להיות לה חלק לעוה"ב, ואפי' לא כאחת שפחותיך. מובן, שיוצא שתחילת הפסוק הוא ענין לעצמו, שאמרה יואנכי לא אהיה כלומר לעתיד לבוא, ואח"כ הוסיפה שלא אהיה אפי' בדרגה של יכאחת שפחותיך.

{ד-יז} וַתִּקְרָאנָהּ לוֹ הַשְּׂכָנֹת שֵׁם לְאִמֶּר יֶלֶד-בֶּן לְנַעֲמִי וַתִּקְרָאנָה שְׁמוֹ עֹזֵבֵד הוּא אָבִי-יְשִׁי אָבִי דָּוִד:

לכאורה קשה שבתחילה אמר הכתוב שקראוהו יולד בן לנעמי, ואח"כ אמר שקראוהו יעובדי. ונראה שיולד בן לנעמי אין הכוונה שזהו שמו, ומ"מ גם אין הכוונה שאמרו על נעמי שנולד לה בן, אלא הכוונה שקראו את התינוק יבן נעמי.³³ והטעם שקראוהו כן, היינו כדביארו בסנהדרין יט: דכיון שנעמי גידלה אותו, כאילו ילדתו. ולפי זה מובן ג"כ מה שהפסיק באתנחתא ביותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי, כי כאן נשלם החלק הראשון של קריאת השם, שקראו לו יבן נעמי.

³³ ובדרך כלל אין שום צורך לקרות את לתינוק שהוא יבן פלוני, כיון שזה פשוט. ורק כאן הוצרכו ליתן לו את השם הזה, כיון שבאמת הוא היה הבן של רות, ולא של נעמי, ולכן היה צריך קריאה מיוחדת, כדי שייקרא שמו יבן נעמי. ר"י שטרוכליץ שליט"א.

ידידנו הרב גור אריה צור נר"ו זיכה אותנו במאמרים בעומקו של מקרא בענייני חג השבועות לפניכם קטעים מדבריו.

יש ליתן טעם מדוע נקרא חג השבועות בשם **עצרת**. **א"ה**. עניין זה נדון בגליון אמור פא ויתכן שנשוב אליו בפרשת פינחס הבעל"ט. ידידנו נוטה לצד העמוק והנסתר. שם הנדון היה למה מכונה כך בלשון חכמים בשונה מהשמות במקרא, כאן הנדון למה בכלל נקרא כן.

ויש לפתור על פי פירוש רש"י על הפסוק וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בַּתְּחִילַת וַיִּקְרָא, והוא מתורת כהנים: יכול גם להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט. עכ"ל.

הנה כי כן לימדנו רש"י יסוד בלימוד התורה. התבוננות. ולשם כך עצר הקב"ה והפסיק מדיבורו, וכן הורה לנו לעשות עם התלמידים, ק"ו להדיוט הלומד מן ההדיוט. אשר על כן נקרא יום מתן תורה עצרת. שקבלת תורה בלי התבוננות אינה קבלה. וההתבוננות היא אשר משלימה את קבלת התורה להיות חלקנו. ואי אפשר להתבונן ללא עצירה.

ואשר על כן, על שם העצירה וההתבוננות, נקרא יום מתן תורה עצרת. ועוד י"ל דעצרת לשון מעצרתא היא בית הבד. והתורה משולה לשמן זית זך. פתית למאור (ויקרא כד, ב). וכמו שדרשו חספת ושמע ישראל (דברים כז, ט), כתתו עצמכם על דברי תורה [בבלי ברכות סג ב]. עצרת תהיה לכם (במודבר כט, לה), כפי הכתית כן תהיה לכם. **א"ה**. מקרא זה נאמר בשמיני עצרת, היום שאחרי סוכות, אבל הדרשה היא לפי הכינוי עצרת בלשון חכמים לחג השבועות.

ועוד י"ל, עצרת אותיות צרעת. אלא שצרעת באה על שם שמוציא רע. ועצרת נקרא על שם שמוציא טוב, שמוציא דבר טוב מפיו, ואין טוב אלא תורה, ועל ידי כך הופך את הצרעת לעצרת. ואם בצרעת נאמר נגע צרעת פי תהיה באדם והובא אל חפחן (ויקרא יג, ט), הרי בעצרת דברי התורה ענג הם לו, ואשר על כן עליו יאמר ענג כי יהיה באדם, והובאו כולם אליו שהרי שפתיו כשפתיו כהן ושמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו (מלאכי ב, ז).

דבש וחלב תחת לשונך (שיר השירים ד, יא) דרשו בפסוק זה רמזו למתן תורה, שהיא תחת לשונך, והיא משולה לחלב ולדבש. ואשר על כן המנהג בשבועות לאכול מאכלי חלב. ויש לברר עניין משל זה של התורה לדבש וחלב.

ולעומקו של מקרא, יש לומר, שעליהם נאמר בקהלת מי יתן טהור מטמא לא אחד. שכוונת הפסוק לשאול, האם אפשר ליתן טהור מתוך טמא לולא גזירת האחד הוא הקב"ה?! שהתיר חלב שבא מן הדם כמו שאמרו דם נעכר ונעשה חלב, ודבש מן הצרעה שהיא שרץ טמא, וכל הבא מן הטמא, טמא. אלא שבכח גזירת הקב"ה, גם החלב והדבש הם טהורים. ובזה השבח של התורה. וכשם שדבש וחלב הם טהורים בגזירת מלך עליון, כן התורה הנקראת זאת חוקת התורה, ובתרגום דא גזירת אורייתא, מטהרת את לומדיה. [חוקת] ואשר על כן, התורה הק' היא הנותנת חיות וזוך להעולמות כלובן החלב, ומתיקות כמתיקות הדבש ללומדיה.

תן לחכם ויחכם-עוד

אנא אל תמנעו את הערותיכם!
הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com
הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליונו מופיע שם): <http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>
מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה
<http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&t=10317&p=272195#p272195>

אם אתה מתעניין
בהגשים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל געשאים לשוניים
franklashon@gmail.com בכתובת:
☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותגים ☺

ועתה אם-שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את-בריתי והייתם לי סגלה מכל-העמים
כי-לי כל-הארץ: ואתם תהיו-לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדיברים אשר
תדבר אל-בני ישראל:

ויהי ביום השלישי בהינת הפקר ויהי קלות וברקים וענן כבד על-ההר וקל שפר
חזק מאד ויחרד כל-העם אשר במחנה: ויוצא משה את-העם לקראת האלהים מן-
המחנה ויתנצבו בתחתית ההר: והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יי באש
ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל-ההר מאד: ויהי קול השפר הולך וחזק מאד
משה ידבר והאלהים יענו בקול:

ויאמר יי אל-משה כה תאמר אל-בני ישראל אתם ראיתם כי מן-השמים דברתי
עמכם: לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם: מזבח אדמה תעשה-
לי וזבחת עליו את-עלתיה ואת-שלמיה את-צאנה ואת-בקרבה בכל-המקום אשר
אזכיר את-שמי אבוא אליה וברכתיה:

ויהיו בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחודש ואני בתוך-הגולה על-גהר-כבר נפתחו
השמים ואראה מראות אלהים:

ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד-יי ממקומו:
תפלה לחבקוק הנביא על שגינות: יי שמעתי שמעה יראתי יי פעלה בקרב שנים
חיהו בקרב שנים תודיע ברנז רחם תזכור: אלוה מתימן יבוא וקדוש מהר-פארן
סלה כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ:

ואני ביי אעלוזה אנילה באלהי ושעי: יי אדני חילי וישם רגלי כאילות ועל במותי
ידרכני למנצח בנינותי:

ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר-עשית את-חמותך אחרי מות אישך
ותעזבי אביך ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל-עם אשר לא-ידעת תמול שלשום:
ישלם יי פעלה ותהי משכרתך שלמה מעם יי אלהי ישראל אשר-באת לחסות
תחת-כנפיו:

וְאַלֶּה תּוֹלְדוֹת פְּרִיץ פְּרִיץ הוֹלִיד אֶת-חֲצִרוֹן: וְחֲצִרוֹן הוֹלִיד אֶת-לֵם וְרָם הוֹלִיד אֶת-
עַמְיִנָּדָב: וְעַמְיִנָּדָב הוֹלִיד אֶת-נַחֲשׁוֹן וְנַחֲשׁוֹן הוֹלִיד אֶת-שְׁלֹמֹה: וְשְׁלֹמֹן הוֹלִיד אֶת-
בְּעָז וּבְעָז הוֹלִיד אֶת-עֹבֵד: וְעֹבֵד הוֹלִיד אֶת-יִשִׁי וְיִשִׁי הוֹלִיד אֶת-דָּוִד: